

Večernik

Leto V. (XII.), štev. 121

Maribor, ponedeljek 1. junija 1931

»JUTRA«

Za razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. ur
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Vredn. mesečno prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Papež ne odneha

FAŠISTIČNE OBLASTI SO PRIČELE PO RAZPUSTU ORGANIZACIJ KATOLIŠKE AKCIJE Z ARETACIJAMI NJENIH VODITELJEV.

RIM, 1. junija. Radi razpusta katoliških organizacij, ki so ga odredile oblasti, se je napetost med Vatikanom in Kvirinalom še povečala. Organ Vatikana »Osservatore Romano« piše danes, da je ta nepričakovani korak italijanske vlade lateranske kroge zelo presenetil. Že več dni so se vršila diplomatska pogajanja, da bi se ustvarilo med obema državama znosljivo vzdušje, kar pa je sedaj onemogočeno. List meni, da postopanje fašističnih oblasti dovolj jasno dokazuje, da Italiji ni čisto nič ležeče na tem, da bi živel z Vatikanom in katoliškim svetom v miru. Zato tudi Vatikan nima prav nobenega razloga za obzirnost. Storit bo treba vse, da se zaščitijo interesi katoliške cerkve v Italiji.

To stališče je naglašal včeraj tudi papež sam in sicer o priliki sprejema salezijanskih gojencev. Rekel je med drugim, da mu sicer lahko vzamejo življenje, da pa nikakor ne bo molčal. Nikdo mu ne more preprečiti, da ne bi nastopil za zaščito interesov katoliške cerkve. Vsemu svetu mora povedati, da rimski režim z nasiljem napada ravno ono, kar je papežu najdražje.

Iz teh besed je razvidno, da je Vatikan trdno odločen, da se brani do skrajnosti.

Piccard se vrača v Bruselj

INOMOST, 1. junija. Piccard je odpotoval včeraj v Augsburg, kjer ostane nekaj dni, da poroča vodstvu balonske tvernice o svojih opazovanjih v stratosferi, nakar se vrne v Bruselj k svoji družini. Izjavil je, da bo izvršil že v doglednem času svoj drugi polet v stratosfero. Balon prepeljejo iz Obergurgla v Augsburg, gondola pa ostane začasno še na ledeniku. Predlagano je bilo tudi, da bi ostala gondola na sedanjem mestu kot večni spomenik za Piccarda in Kipferja.

PARIZ, 1. junija. Francoska letalca Lalouette in Permangle, ki sta hotela včeraj potrditi svetovni rekord v ravni črti, sta 48 km južno od Barcelone padla na tla in se ubila. Zdi se, da je eksploziral motor. Lalouette je bil eden najboljših francoskih letalcev. Znan je zlasti po svojih rekordnih poletih v francoske kolonije v Afriki in po svojem svetovnem hitrostnem rekordu.

Prosvetni dan ZKD v Beltincih

Včeraj dopoldne se je vršila v Beltincih v sokolski dvorani lepa prireditev mariborske ZKD: prosvetni dan z zanimivimi in poučnimi predavanji. Iz čelga velikega beltinskega, črenšovskega in dobrovniškega okoliša, pa tudi iz Gomilice, Nedelice, Lipe, od Murske Sobote in drugod so prisneli kmetovalci, njihove

stvarovanje Katoliške akcije in organiziranje mladine v katoliških društvih. Vatikan je na odlok vlade tudi odgovoril s tem, da je odgodil svetovni evharistični kongres, ki bi se imel letos vršiti v Rimu in ki bi bil privabil tja več sto tisoč vernikov iz vsega sveta.

Velika borba med fašizmom in Katoliško akcijo odnosno Vatikanom je torej

Fašistično časopisje se silno razburja nad pisanjem vatikanskega glasila in smatra to za novo hujskanje proti vladajočemu režimu. »Osservatore Romano« pa že vnaprej zavrača vse podobne optike in navaja nove primere fašističnih nasilstev. Tako piše list, da je v Veroni druhal polila s petrolejem škofijsko palačo in jo zažgala, vendar pa se je posrečilo ogenj takoj zadušiti. Do težkih izgrediv je prišlo v Benetkah, kjer so fašisti opustošili celo vrsto Katoliških domov in voditelje močno pretepli.

Predsednik Katoliške akcije objavlja izjavo, v kateri pravi, da ta organizacija nima nobenih političnih ciljev in da ni istovetna s svoječasnno ljudsko stranko. Katoliška akcija hoče le v tesnem sodelovanju s fašizmom vzgajati italijansko mladino in se tudi v bodoče in sploh nikdar ne bo politično udeleževala. Njeno delovanje in udeleževanje se vrše v najužjem sporazumu z Vatikanom.

Toda tudi ta izjava ni mogla pomiriti fašistov, ki že odgovarjajo z aretacijami katoliških voditeljev. Vrh tega so se vršile pri voditeljih Katoliške akcije hišne preiskave. Fašistično časopisje piše, da bodo ugotovitve preiskave javnost zelo presenetile. Domneva se, da gre pri tem za namigavanje o veleizdajalskem udeleževanju Katoliške akcije.

že... sinovi in hčerke in napolnili dvorano ter še sosedno sobo. Bivši minister g. dr. Kukovec je na podlagi zgodovine pokazal razvoj slovanskega pokreta, ki sloni na razvoju duševnega napredka in kulture med slovanskimi narodi. V domačih besedah je prekmurski rojak g. dipl. agronom Šiftar pokazal na najbolj akutne probleme prekmurskega kmečkega gospodarstva, in marsikako bridko resnico je stvarno podprl z golimi dejstvi. G. urednik Milan Mrovlje iz Ljubljane pa je prikazal današnje stanje problema agrarne reforme, ki je v Prekmurju še vedno akutno. Film, ki ga je hotela ZKD tudi predvajati, je bil odgođen za poznejšo dobo, ker so bili poslušalci deloma po triurnem zborovanju že utrujeni, deloma, ker je predvajanje tehničnih ovir tokrat bilo nemogoče. Predvajal se bo v doglednem času obenem s predavanjem tamošnjega g. zdravnika. Zborovanje je otvoril in vodil predsednik ZKD Spindler.

Med predavanji pa so se v posebni sobi hotela pri Kroni na povabilo Zvezinega predsedstva zbrali delegati v ZKD včlanjenih društev in drugi prosvetni delavci na prosvetno konferenco, ki se je vršila pod vodstvom Zvezinega predsednika. Po referatih g. šol. upravitelja Gabrijeleča iz Murske Sobote in g. učitelja Izidora Horvata iz Dol. Lendave o stanju prosvetne in gospodarske organizacije v Prekmurju se je razvila zanimiva debata o nalogah, ki čakajo pro-

pričela. Kako bo končala, kdo ve? In kdo ve, ali se bo smatrala ena in druga stran za dovolj močno, da bi borbo vodila do skrajnih konsekvenc, in ali se ne bota sovražna tabora zopet znašla na pol poti pri novih pogajanjih za premirje in za eventualno spremembo sedanjih pogodb med Vatikanom in Kvirinalom?

svetne delavce v Prekmurju v bližnji bodočnosti. Padlo je mnogo zdravih predlogov, ki jih bo Zveza pri svojem nadaljnjem delu upoštevala. Sklenjeno je bilo, da se v svrhu smotrenega enotnega prosvetnega in gospodarskega dela v Prekmurju iz obeh okrajnih pododborov ZKD izvoli eksekutiva, ki bo kot posvetovalni organ centralnega odbora ZKD vodila vse prosvetno delo v Prekmurju. Predvsem bo sklicala prosvetne konference za posamezne manjše okoliše v svrhu podrobne proučitve potreb na polju prosvetnega in gospodarskega dela.

Včerajšnji dan v Beltincih je meinik v nadaljnjem razvoju prosvetno-kulturnega dela v Slovenski Krajini.

Samomor starca.

V Janžekovičevem gozdu v Peklu so našli obešenega 61letnega viničarja Romana Buglerja iz Košakov. Že trikrat poprej je baje poskušal samomor. Žena in sin pravita, da je po povratku iz svetovne vojne močno trpel na živcih in da se je v obupu udal pijači.

Težja avtomobilska nezgoda

se je dogodila na cesti pri Sv. Lenartu v Slov. gor. v bližini »Črnege gozda« v soboto krog 18. ure. Šofer Dervuškov opekarne je vozil s Fordovim traktorjem velik, s strešno opeko natovorjen voz. Nenadoma je počila os traktorja in vozilo se je s tovorom vred preobrnilo v jarek. Na vozu so bili poleg šoferja Šorija tudi 8letna Zora Belibak, 34letna delavka Marija Šnopl, 10letni Ivan Kos, 28letna delavka Marija Harič in še neka ženska. Prvi trije so dobili težje poškodbe (Šori na levi nogi in levi rami, Belibak ima zlomljeno desno nogo, Šnopl pa je dobila težjo rano na glavi) in so jih z osebnim avtom tvrdke Kiffmann prepekljali v mariborsko bolnico. 10letni Kos je dobil le lahke poškodbe, Marija Harič in še ena ženska pa ste ostali nepoškodovani. Škodo na vozilu in opeki cenijo na 50.000 Din.

Kolesarski tat aretiran.

Aretiran je bil v Mariboru 36letni Ivan Zupanc, doma od Šmarja, po poklicu potepuh in tat. Bil je 11. aprila izpuščen iz kaznilnice v Stari Gradiški, a že 13. aprila je v Celju ukradel kolo in ga prodal naprej. Pri njem so našli celo vrsto dokumentov s ponarejenimi žigi in podpis. Policija sumi, da ima Zupanc na vesti še več kolesnih tatvin iz zadnje dobe in je raztegnila preiskavo na več slučajev, nato ga pa bo oddala sodišču.

Mamo je prišel iskat.

Včeraj je stražnik na mariborskih ulicah našel 8letnega fantka, ki je sicer vedel, da se piše Alojz Vakaj, ni pa vedel imena vasi, odkoder je prišel. Povedal je le, da je prišel iskat svojo mamo. Tudi je povedal, da njegovega očeta imenujejo Pepeka in da je pri Sv. Benediktu. Oddali so ga začasno v Dečji dom.

»Pivka prosi, žaba prosi...«

poje Oton Zupančič, a naši vrtovi, njive in livade prosijo še bolj. Zevajoče odprline naših gred in prah na poljih in že uveli travniki kažejo vse znake preteče suše. Kmetje se bojijo košnje zrele trave, ker obstoja opasnost, da bodo korenine ožgane. Večerno in jutranje škropljenje nič ne zaleže. Včeraj se je sicer pripravljalo ne-le k dežju, ampak celo k nevihti, vendar je močan veter pregnal oblake. »Kaj bo, če ne bo skoraj dežja?« se obupno vprašujejo vsi, ki upoštevajo realno plat življenja

Venka borba

je pričela v Italiji, borba med fašizmom in Katoliško akcijo, borba med fašizmom in Vatikanom. Fašistični tisk je proglasil Katoliško akcijo za protifašistično organizacijo in jo postavil na fašistični indeks. Kakor svoječasno proti drugim strankam, skupinam in organizacijam v Italiji, tako nastopa fašizem danes proti Katoliški akciji. Alarm je dvignil »Lavoro fascista«, ki je naznanil svetu, da je Katoliška akcija organizirala zaroto proti fašističnemu režimu. Ves fašistični tisk je otvoril ogenj na Katoliško akcijo in zahteval, da državna oblast obračuna z zarotniki, ker je javnost silno razburjena in bi moglo priti do neprijetnih incidentov, lahko bi se kalila mir in disciplina v Italiji. Pričeli so se napadi fašistične mladine na pripadnike in člane Katoliške akcije, na njihove trdnjave, vršile so se javne skupščine fašistov proti Katoliški akciji, prišlo je do spopadov. Fašistični tisk je naglašal vedno bolj, da Katoliška akcija ni več verska organizacija, ampak politična stranka, ki vrši ilegalno delo, pripravlja zarote in po gotovem strateškem načrtu navaljuje na fašistični režim. Pri tem izkorišča ta akcija, ki prikrito zastruplja fašizem, za svojo protifašistično akcijo cerkev in olajšanje, in cerkvene oblasti jo v tem podpirajo. Vatikan sam podpira Katoliško akcijo in za državnega podtajnika v Vatikanu bo prišel človek, ki ga želi generalštab Katoliške akcije.

Vatikanski tisk seveda na te izpade ni molčal in je protestiral proti fašističnim izjavam in nasiljem. To je še bolj podžgalo borbenost fašizma, in fašistični tisk je odločno podčrtaval, da je provokacija izšla od članov Katoliške akcije. Dokler se ta ni spuščala v politično akcijo se je nihče ni dotaknil, ko pa je pričela organizirati politične zarote, je moral fašizem proti njej nastopiti. Fašistični tisk je šel celo še dalje in je zahteval razpust vseh katoliških organizacij, zlasti mladinskih. Mladina se mora vzgajati v fašističnih baillah in ne gre, da je obenem v katoliških organizacijah, ki so leglo antifašizma. Fašistični tisk naravnost obtožuje Katoliško akcijo, da je pripravljala svoje bojne kadre v katoliških organizacijah profesorjev, dijakov, zdravnikov in železničarjev.

Skrajno napetost, ki je zavladala med fašizmom in Vatikanom, je povečala še naročilo vlade pokrajinskim oblastim, da morajo na podlagi zakona o zaščiti države razpustiti vsa katoliška mladinska društva in zapleniti njihova premoženja. Odlok vlade je bil takoj povsod z največjo doslednostjo izvršen. V fašističnih krogih je zavladalo veliko zadovoljstvo, v krogih Katoliške akcije pa naravno ravnotako veliko razburjenje. Voditelji Katoliške akcije so se takoj sestali na razgovor. V Vatikanu so za enkrat popolnoma rezervirani, zatrjuje se pa, da pripravljajo tam demaršo pri italijanski vladi, ker smatra Vatikan vladin odlok o razpustu katoliških organizacij za kršenje konkordata odnosno lateranske pogodbe, ki v čl. 43 tamči svojedobno ude-

Kaj je z Velikim Mariborom

LJUBLJANA SE PRIPRAVLJA. — IN MARIBOR —?

Kakor smo čitali, je storil ljubljanski občinski svet v svoji zadnji seji važen sklep glede priključitve šestih okoliških občin k mestu. Ta svoj sklep je utemeljil s potrebo in koristnostjo lastne mestne, kakor tudi okoliških občin, ki imajo že mestni značaj.

Tako v Ljubljani. Tudi o raznih drugih občinah v naši banovini imamo pogosto priliko čitati v časopisu, da se gibljejo v tem oziru ter navajajo pro in contra argumente glede združitve v večje občine.

In naš Maribor ter njegova okolica? O tem molčimo kakor grob, kakor da bi ta zadeva za nas ne bila aktualna in bi bilo vse v najlepšem redu v tem oziru! Preje se je še včasih kdo oglašil v javnosti, da si stvar še zdaleka ni bila tako nujna kakor danes. Sedaj pa dozoreva, kakor pravijo, in potreba je, da si bomo vsaj sami na čistem, kaj in kako.

Zanimivo je, da so se tudi ljubljanske okoliške občine izrekle proti inkorporaciji. Torej je v tem oziru tam prav tako kakor tukaj. Seveda pa jim to ne bode prav nič pomagalo. Zakaj naraven razvoj gre svojo pot brez ozira na levo in desno ter ne pozna nikakih sentimentalnosti. Kar spada po naravi, po svojem bitju in žitju skupaj, to se mora in se tudi bode prej ali slej združilo. Ako pa danes kogarkoli izmed tujcev vodite na Piramido, Kalvarijo ali na Pohorje, pa mu pokažete naše mesto ter mu raztolmačite (če mu sploh morete) mestno mejo in meje sosednjih občin, se vam bode smejal in sicer docela upravičeno, ter imel Mariborčane in okoličane za prave Abderite.

Ako bi življenje in razvoj mesta ter okolice tekla tako počasi, kakor je bilo to še pred petnajstimi ali dvajsetimi leti, no, potem bi še ne bilo tako velike nesreče, pa če bi čakali s priključitvijo okolice k mestu makari še kakih deset ali pa morda še več let. A danes je drugače. Ljudsko štetje je pokazalo, da se razvija neposredna okolica Maribora mnogo hitreje, nego mesto samo. Saj je tudi naravno, ker ima okolica več prostora, kakor mesto in je gradnja v okolici radi manjše cene zemljiščem nižja in življenje radi nižjega obdavčenja nekoliko ceneje. Saj je Pobrežje napredovalo tekom desetih let po številu prebivalstva za celih 70%, mesto pa komaj za 10%!

Ker se okolica razvija tako naglo, se mora vendar tudi mnogo graditi. In res se gradi. Pa kako! Iz malih lokalnih vičkov in potreb, ki bi morda zadostova-

lo za kako podeželsko vaško občino za nekaj desetletja, nikakor pa ne za predmestje, ki se priključi že v par letih k mestu. Zato se delajo nevede in nehoti ravno pri gradnji napake, za katere bodo nam znanaki prav tako malo hvaležni, kakor smo mi svojim prednikom, ko so hiše in hišice kopičili in postavljali v vrsto tako, kakor se je komu zljubilo. Že radi enotnega stavbenega načrta je združitev neobhodno potrebna in tudi nujna. In koliko je še raznih drugih razlogov!

Ljubljana steza roke precej daleč iz svojega mestnega teritorija ven v okolico glede priključitve. Kdor ve, kje je St. Vid, Ježica in Rudnik, oziroma kje so bili ti kraji še pred prevratom, ta si lahko ustvari sliko, kakšen obseg bode imela potem Ljubljana. Če bi Maribor v tem oziru posnemal Ljubljano, potem bi moral k mestu priključiti tudi Kamnico, Pekre, Limbuš, Radvanje in celo St. Peter, kar sicer res spada geografsko in gospodarsko skupaj, kakor je to dokazal svoj čas g. prof. Baš v svoji razpravi v mariborskem »Časopisu za narodopisje in zgodovino«.

Pri naših malenkostnih in čisto kaj čudnih razmerah seveda ni misliti na kaj takega. V tem pogledu ni Maribor — vsaj doslej še ne — pokazal nikake velikopoteznosti. In vendar bi bila tu bolj na mestu, kakor je bila — žal — marsikje drugje v preteklosti.

Ljubljana gre še dalje. Z razširjeno in povečano Ljubljano ter z bodočimi bližnjimi in daljnimi sosednimi občinami hoče ustvariti »neko interesno delovno skupnost v svrhu obravnavanja skupnih gospodarskih in socialnih vprašanj«, da si je potrebno to urediti še-le z zakonom.

Taka »interesna delovna skupnost« bi bila vsekako potrebna tudi pri nas in sicer z gori omenjenimi sosednimi občinami, ki se še ne dotikajo neposredno mesta. Za sedaj pa bomo morali biti zadovoljni, da izvedemo priključitev najbližjih občin namreč: Košaki, Krčevina, Pobrežje, Studenci in Tezno.

Ker dozoreva to vprašanje za druge občine, dozoreva seveda tudi za Maribor. Zato pozivamo mestno občino, kakor tudi okoliške, da začno zadevo pravočasno študirati in pripravljati pro in contra gradivo. Zakaj naj bi to vprašanje ne našlo nas nepripravljenih. Sedanja generacija nosi kakor v vseh tako tudi v tem vprašanju polno odgovornost napram poznejšim rodovom.

Velika kavarna Danes debut! Novi umetniški trio Novi kabaretni spored

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Ponedeljek, 1. junija. Zaprto.
Torek, 2. junija ob 20. uri »Kavalir Miško«, ab. C. Znižane cene. Zadnjič.
Sreda, 3. junija ob 20. uri »Labirint«, ab. B. Kuponi.
Četrtek, 4. junija. Zaprto.

Iz gledališča: V torek, 2. junija se bo vprizorila zabavna opereta »Kavalir Miško« za ab. C. Predstava bo pri znižanih cenah in zadnjič. — Prva ponovitev Milana Skrbinška družinske drame »Labirint«, ki je pri sobotni premijeri zelo uspela, bo v sredo, 3. t. m. Ab. B. — V kratkem bo letošnja premijera Kienzlove krasne opere »Evangeljin«, ki je že svojčas žel na mariborskem odru odlične uspehe. Pri operi bodo v glavnih partijah nastopali tudi trije gostje: ga. Zamejčič-Kovičeva ter gg. Neralič in Jarc. Dirigent g. Herzog, režiser g. Trbuhovič.

»Ljudska knjižnica« kopalcem.

Vodstvo »Ljudske knjižnice« sicer z veseljem opaža, da si občinstvo kljub lepi sezoni prav marljivo izposičuje knjige ter izrablja tudi prosti čas med kopanjem za čitanje dobrih knjig. Vendar se žal ponavljajo slučaj, da puste kopalci dragocene knjige ležati na solcu, ali pa jih omočijo z umazano vodo in še

sicer zanikarno premetavajo sem in tja ter na ta način vračajo knjige v skrajno pokvarjenem stanju. Takšno brezobzirno ravnanje z dragoceno knjigo, je skrajno nevhvalno napram »Ljudski knjižnici«, ki nabavlja knjige le s težkimi žrtvami. Kdor ljubi lepo čtivo, mora pokazati tudi primerno spoštovanje pred to najboljšo prijateljico človeštva. Vodstvo »Ljudske knjižnice« upa, da bo ta opomin zadostoval in prosi tudi druge, da opozore izposojevalce, če bodo videli knjige »Ljudske knjižnice«, ki jih je spoznati že po skrbnem ovitku, da ne bodo več kvarili knjig.

Živinski sejem v Mariboru.

Na zadnji živinski sejem je bilo prignanih 570 komadov živine in sicer: 27 konj, 15 bikov, 139 volov, 354 krav in 35 telet, prodanih pa je bilo 224 komadov, od teh v Avstrijo 16. Cene: debeli voli, 1 kg žive teže, 5.50—7.50, poldebili 4.25—5, plemenski 3.50—4.50, bikji za klanje 4—5, debele klavne krave 3—4, za klobase 1.75—2.50, molzne 4—5, breje 4—4.50, mlada živina 4.50—7 Din. — Na svinjskem sejmu pa so bile cene sledeče: 5—6 tednov stari prašiči 60—80, 7—9 tednov 90—140, 3—4 mesece 160—250, 5—7 mesecev 300—350, 8—10 mesecev 400—450, 1 leto 600—700 Din, 1 kg žive 6—8, 1 kg maščobe teže 9—10 Din.

Srečke za I. razred 22. kola so prispele v upravo »Jutra« in »Večernika« v Mariboru, Aleksandrova c. 13.

Mariborski in dnevi drobiž

Uradniške slavnostne prireditve v Mariboru

Te dni je uradništvo naše države tu v Mariboru imelo svoj velik praznik: desetletnico svojega združništva, proslavo 10letnice Saveza nabavljalnih zadrug in mariborske nabavljalne zadruge. Krog 150 delegatov nabavljalnih zadrug iz cele države se je zbralo v Mariboru, vsem na čelu predsednik Saveza, g. Dušan Letica, prvi pomočnik finančnega ministra.

V soboto popoldne se je vršil v dvorani Nabavljalne zadruge občni zbor Saveza pod predsedstvom g. Letice. Upravni odbor je z malimi izjemami ostal dosedanj. Zvečer je bil pri Gambrinu prijateljski sestanek delegatov z mariborskimi tovariši.

Včeraj dopoldne pa se je v dvorani Narodnega doma vršila slavnostna seja, manifestacijski kongres propagatorjev zadrugne ideje med uradništvom pod vodstvom g. Letice, ki je toplo pozdravil navzoče zastopnike vojaških oblasti generala Pavloviča kot zastopnika kralja, polkovnika Radovanoviča kot zastopnika ministra za vojsko, dalje zastopnike civilnih oblasti, predsednika okrožnega sodišča dr. Žihra, okrožnega inspektorja dr. Schaubacha kot zastopnika vlade in bana, podžupana dr. Lipolda, stolnega župnika Umeka itd. Nato je predsednik poročal o delu Zveze v minulemu letu, predsednik mariborske zadruge Rehar pa o njenem razvoju in poslovanju. Vseučilišni profesor Totomijanc iz Prage je predaval o smernicah zadrugnega dela. Po pozdravih raznih zastopnikov je kongres sprejel predlog, da se pošljejo udanostna brzojavka kralju ter pozdravne brzojavke predsedniku vlade in drugim.

Po zaključku kongresa ob pol 12. se je v Unionski dvorani vršil svečan banket, pri katerem je skrbelo za zabavo pevsko društvo »Jadrano«, po banketu pa so gostje izleteli na Mariborski otok in v druge kraje lepe mariborske okolice.

Pomiloščena terorista.

V beograjskem procesu proti teroristom Seletkoviću in tovarišem na smrt na večalnih obsojena Josip Kirhmajer in Andrija Tilman sta bila z ukazom Nj. Vel. kralja pomiloščena na dosmrtno robo. Glavni obtoženec Seletković, ki je v inozemstvu in ki je bil tudi obsojen v smrt na večalnih, ni bil pomiloščen.

Jugoslovansko-češkoslovaški večer.

V soboto, dne 6. junija, ob 20. uri, priredi Jugoslovansko-češkoslovaška liga skupno s Češkim klubom zaključek kurzov češkega jezika, pri katerem sodelujejo udeleženci teh tečajev. Na sporedu je pete češkoslovaške himne, deklaracije in pa predavanje učitelja češke dopolnilne šole g. Drlyja o češkem pisatelju Havličku, ob priliki 75letnice njegove smrti. V nedeljo, dne 7. junija pa priredi JČ-liga skupno s Češkim klubom za tečajnike izlet k Sv. Urbanu.

Zadruga za rejo perutnine v Mariboru ima svoj občni zbor z običajnim dnevnim redom dne 4. junija ob 17. uri v restavraciji pri mestni klavnici (Birtič).

Studenška nedelja.

V soboto zvečer je deška osnovna šola priredila v Sokolskem domu igrico »Vražec«, ki je lepo uspela. Na žalost je le malo odraslih posetilo mladinsko prireditev... Izredno dobro pa je bila obiskana nedeljska veselica požarne brambre in njene nove godbe, ki je podala v »parku« prvi promenadni koncert. Celo vinotoči v okolici so občutili ta dan, da Studenčani veseljačijo doma. — Sočutje prebivalstva je vzbudil slučaj Sonje Dedičeve, ki se je ob padcu po stopnicah tako nesrečno ranila na glavi, da je v nedeljo v bolnici umrla.

Ženska podružnica CMD

ima svoj občni zbor danes ob 20. uri v restavraciji Narodnega doma.

Smrtna kosa.

V bolnici je sinoči umrla 24letna Souja Dedičeva iz Studencev, ki je v soboto padla po stopnicah tako nesrečno, da si je razbila lobanjo. Kitub takojšnji zdravniški pomoči je simpatično dekle podleglo poškodb. Blag ji spočin!

Ustanovitev Zveze čevljar-skih zadrug

Dne 18. marca je banska uprava potrdila pravila nove obrtniške organizacije, Zveze čevljar-skih zadrug za Dravsko banovino, za katero so se zadruge borile že polna tri leta. Včeraj pa se je vršil v Celju ustanovni občni zbor Zveze pod predsedstvom g. Ant. Krajerja iz Maribora, ki je spretno vodil pripravljala dela. Zveza je nastala iz nujne potrebe močnejše in učinkovitejše zaštite čevljar-ske stroke, katera zaradi silnega pritiska inozemske produkcije vedno bolj propada, in bi naj združila v naši banovini vse legitimne čevljar-ske mojstre v strogo strokovnih obrtnih zadrugah, slednjim pa nudila vsako pomoč ter s svojim delom in reprezentativnostjo zagurala ugled in boljše varovanje strokovnih interesov.

Točasno obstoja v Dravski banovini samo 15 strokovnih čevljar-skih zadrug z okrog 1900 obrtniki, med tem ko je prilično enako število čevljar-skih mojstrov organiziranih deloma skupno z drugimi oblačilnimi strokami, deloma pa še v kolektivnih zadrugah. Od imenovanih 15 zadrug je doslej v Zvezi včlanjenih 12, od katerih je bilo na ustanovnem zboru zastopanih 10 po 22 delegatih z 36 glasovi. Poleg tega je na zbor odpisal svoje zastopnike tudi velik del ostalih obrtnih zadrug, v katerih so včlanjeni čevljar-ski mojstri.

Zboru so prisostvovali zastopniki banske uprave, mestnega načelstva iz Celja, Zbornice za TOI, ljubljanske Zveze obrtnih zadrug, beograjsko Udruženje obučarskih majstrov, ter usnjarske industrije. Pismo ali brzojavno so zbor pozdravili med drugimi Zveza industrijev v Ljubljani, Savez hrv. obrtnikov v Zagrebu, Skupna obrtna zadruga v Stični, novo ustanovljena čevljar-ska obrtna zadruga v Kočevju. Med navdušenimi ovacijami so bile poslani udanostna brzojavka kralju, pozdravne brzojavke pa ministru Demetroviču in banu dr. Marušiću.

V načelstvo so bili na predlog poselnega volilnega odbora izbrani za dobo 3 let štirje člani iz Ljubljane, 2 iz Maribora, po eden iz Celja, Brežic, Ptuj, Radovljice, Tržiča in Zagorja. Kot prispevek za kritje Zvezinega proračuna je bil istotako soglasno za tekoče leto določen znesek 15 Din za vsakega zadrugnega člana. Debata je bila vseskozi stvarna, velik del posvetovanj je zavzela razprava o sredstvih proti tovarniški konkurenci in šušmarstvu, o mojstrskem zavarovanju, o obligatornosti zveznih organizacij, o ustanovitvi centralne zveze in o zastopstvu na mednarodnem kongresu, ki bo od 10. do 15. sept. t. l. na Dunaju.

Posebnost svoje vrste je tvoril na zborovanju nastop mariborskih pevcev, mojstrov in pomočnikov, ki so tako ob začetku kakor ob koncu zborovanja in pozneje med skupnim obedom zapeli nekaj prav lepih domačih, za kar so želi burno odobravanje vseh zborovalcev.

Seja širšega sosveta UJU

se je vršila včeraj v Mariboru ob polnoštevili udeležbi predsednikov učiteljskih društev iz cele banovine. Seja se je obširno bavila z navodili za sestavljanje statistike o izvenšolskem delu učitelstva. G. Dimnik pa je izčrpno poročal o novem uradniškem zakonu in se je o predmetu razvila stvarna debata. Banovinska skupščina UJU bo 3. julija v Ljubljani. G. šol. upr. je še poročal o učiteljskih gospodarskih ustanovah.

Pralno čudo!

Peri s pralnim kompresorjem! Pralnik dal ni več, temveč samo še pralne ure! V 5 minutah je perilo snežno belo oprano. Zamopro. daja: J. G. O. V. E. D. I. Č., Prebivalna ulica št. 19. XXX

Predavanje in poskusno pranje v torek, dne 2. junija ob 16. uri.

Dr. Kac se je vrnil ter zopet redno ordinira

Javni nastop sokolskega društva Maribor-matica

V nedeljo je privabil nastop matičnega sokolskega društva obilo občinstva na letno telovadišče, da prisostvuje občutno intenzivnega dela po telovadnicah v teku minule zime. Moram takoj iz početka poudariti, da bilanca ni bila silajna. Vzroka pa ni iskati v društvu samem, pač pa v merodajnih okoliščinah, norda celo v visoki sokolski hierarhiji, ki niso dovoljevale uspehov, ki smo jih sicer vajeni občudovati pri tem društvu. Vsak javen nastop mora biti skrbno pripravljen! Nedeljski ni bil. Moral se je sicer vršiti prav to nedeljo, preložiti ga ni kazalo, a je bil čas za izvežbanje absolutno prekratek, saj je društvo dobilo note za nekatere vaje šele v zadnjem trenutku. Nepopolna, osobito časovno prekratka priprava pa izključuje prav pri vsakem telovadnem nastopu v masi dober uspeh.

Edino, res izredno točko programa, so tvorile poljubne proste vaje za mednarodno tekmo v Parizu, ki so jih proizvajali bratje Lapaine, Štukelj in Primož. Samo strokovnjaku-poznavalcu je dano, da jih more pravilno ceniti in še da je sodba težka, ako vidi izvedbo le te. Vse tri sestave so na vsak način sijane, silno težke, efektne in bi se dale redovati kot najboljša Primožičeva, kot za spoznanje manj divni Štukljeva Lapajnetova. Sicer pa je, kakor rečeno, v tem oziru sodba zelo težka. Gotovo ne bomo Jugoslovani med zadnjimi v mednarodnih tekmovalcev.

Vse ostale točke niso bile na višku. Motile so časovne neskladnosti in napake posameznikov, ki so pričale o nezadostni pripravi. Celo kritje ni bilo takrat brezhibno in je ta napaka posledica nepazljivosti, da ne rečem brezbrčnosti poedincev, ki so vrh vsega morda hodili neredno k vajam. Na splošno je bila opažati pri celém nastopu nekaka neubranost, nerazpoloženje, ki ni prizanašalo niti korifejam. Pretiranih vaj pri leadarih doslej nismo doživljali in se je dobrodošni gledalec povzpelo celo do zaključka, da so bili posamezni »kiksi« hoda izvedeni iz — bratske vzajemnosti, češ, Tonetu se je ponesrečilo, pa bom še jaz, Pepe, malce zgrešil, da ne bo Tonetova slava preveč zatemnela. Res je pa res, da se proti takozvani smoli bogovi zaman bojujejo.

Simultanka na štirih drogih! Nekaj novega! Zahteva je seveda ta, da četverica strogo istočasno izvede vajo, pa naj si bodi lažja, ali težja, toda na vsak način strogo istočasno. Razen v enem primeru se ta naloga ni posrečila. Vzroki? Več jih je. Najprej morajo telovadci suvereno obvladati vajo; to je conditio sine qua non. Ravno tako absolutno potreben je do skrajnosti fino izvežbani taktovni čut, ki mu mora vrh vsega pomagati brezhibno, a tako glasno štetje, da ga vsi izvajalci res slišijo, ali pa, še boljše, glasba, in sicer za vsako vajo vedno isti komad, pa naj jo izvajajo pihala, ali klavir, ali pa makar gramofon. Brez teh predpogojev je uspeh izključen. Seveda se mora v ta glasbeni komad uživeti ne le telovadčev uho, pač pa, — da se drastično izražam, — sleherna telovadčeva mišica, a je treba za to ponavljanja in zopet ponavljanja; dve, tri vaje ne zadostujejo. Kolikor mi je znano, tukajšnje društvo ne razpolaga niti z gramofonom, a odločajo pri simul-tanih vajah časovne razdalje ene desetinke sekunde, ki jih more diferencirati edino s pomočjo glasbe telovadec, ki mu pomaga vrh vsega tisti takozvani šestti čut, t. j. najtesneje sodelovanje vida, sluha, zmisla za takt, gibalnega živčevja in tistega gotovega »nekaj«, ki se ne da definirati, a mora postati telesna in duševna lastnina telovadca pri simul-tanih vajah.

Od skupnih prostih vaj so bile najboljše izvedene članske, najmanj dobro je odrezal ženski naraščaj, a ne zaveda krivda naraščaja samega. Tudi ta se da do gotove mere izvežbati, a je treba za to — časa in precejšnjega števila vaj.

Sicer pa je vsa snov, ki jo je predvajalo dne 31. majnika sokolsko društvo v Mariboru, določena za vsesokolski izlet na Vidovo leta 1932 v Pragi. Pripravi sem, da se v 13 mesecih dajo tudi te,

brezdvomno zelo težke in komplicirane vaje, brezhibno navežbati.

Se nekaj! Ali je res potrebno, da ste posamezniki, čeravno ranžirate med pravke, ali quasi-pravke, in sicer vedno isti, skoro prav povsod zraven, tako na bradlji, na krogih, na drogu, pri simul-tanih orodnih in poljubnih prostih vajah in celo pri prenašanju in postavljanju orodja? Ljudje ste, utrudljivi, polbogovi če hočete, bogovi pa le ne!

Neprijetno je dirnila popolna nepristnost vojaštva med občinstvom. As.

Župni zlet v Mariboru.

Jedva je minil društveni nastop Sok. društva Maribor-matica, že doznavamo, da bo naše mesto imelo dne 29. junija priliko, da pozdravi v svoji sredi telovadce iz vse mariborske župe, ki se je po reorganizacije našega Sokolstva v SKJ razvila v najjačjo župo naše države, in sicer ob njenem župnem zletu. Gotovo bo to za našo mejo zopet eden velikih in lepih dni.

Sokolsko društvo Maribor III. Krčevina-Košaki

se marljivo pripravljajo na prvi društveni telovadni nastop, ki bo 14. junija popoldne na dvorišču krčevinske šole, ker drugega pripravnega prostora v Krčevini oziroma v Košakih tačas ni dobiti. Spored prireditve bo razven telovadnega nastopa vseh oddelkov nudil tudi petje moškega zbora, sodelovala pa bo vojaška godba. Ker bo društveni odbor poskrbel tudi za razna cenena okrepčila, zato pričakuje, da bo občinstvo ta prvi društveni nastop v obilnem številu posetilo. — Zdravo!

Potom operacije iz ženske moški

Znan je slučaj nekega danskega slikarja W., ki se je, kot se je o tem obširno poročalo, izpremenil potom operacije v žensko in ostal nato pri svoji ženi kot njena najboljša »prijateljica«. Sedaj pa poročajo iz Dunaja o sličnem slučaju. Neka dunajska slikarka se je dala operirati, da postane moški; operacija se je izvršila pred dnevi v neki dunajski bolnici. Operacija je bila zelo nenavadna, zlasti še, ker so prenesli v pacientko žleze ovna. Hoteli so jo na ta način rešiti težkih duševnih konfliktov, ki jih je imela že iz mladosti, ker se je čutila moškega. Prenos žlez sicer ni danes nič nenavadnega, ali ta slučaj je vzbudil veliko senzacijo, ker je bila dama zelo znana v vseh dunajskih krogih. Stvar je sledeča: Gospa Hildegarda R., stara 40 let, vnukinja znanega dunajskega veletrgovca, slikarka, je po dolgih poskusih vendar doseгла, da jo je nek znan dunajski profesor operiral, kar si je želela. Že davno je bilo znano, da nosi moške obleke in da se sploh obnaša kakor moški. Dovoljenje, da lahko nosi moške obleke, si je izposlovala na policiji. Lase je nosila kratko postrižene in uporabljala vse moške navede. Zadnje čase je silno trpela vsled fiksne misli, da postane enaka možu tudi telesno in to s pomočjo operacije. Vztrajala je na tem, dokler se ji ni posrečilo, da je na skrajno rafiniran način prišla do cilja. Slišala je, da prenos žlez ni nikaka redkost v medicini, in misel, da bi se na tak način lahko osvobodila vseh duševnih muk, jo je neprestano spremljala. Šla je od zdravnika do zdravnika, od bolnice do bolnice, z željo, da jo operirajo. Naravno, da se nihče ni upal odločiti za tako odgovornost — izgovarjali so se s tem, da v to svrhu nimajo primerne živali. Toda ona je bila pripravljena priskrbeti potrebno žival, pa naj si bo opica, lev ali osel. Obrnila se je na menezarijo v Schönbrunn, z željo, da dobi opico, ker pa ji to ni uspelo, se je odločila za mladega ovna. Zdravniki so bili prepričani, da bodo živali žene po operaciji popolnoma uničeni, ali kljub temu so se odločili. Operacija sama na sebi ni pravzaprav nič čudnega, vendar je nenavaden poskus prenosa moških žlez na žensko. Zdravniki upajo, da bo operacija damo ozdravila, morda pa bo tudi medicinska veda s to operacijo mnogo pridobila.

Tajinstven otok v Velikem Oceanu

V Velikem Oceanu, med Avstralijo in Južno Ameriko, leži mal otok, ki je tajinstven še danes za raziskovalce naše zemlje. Zelo veliko se je govorilo o njem leta 1877 ko se je blizu njega ponesrečila neka ameriška ladja in se je vsa posadka rešila na otok. Že leta 1687 je javil neki Davis, da je naletel na otok oddaljen 500 milj od Čile. Prvi Evropejec, ki je zagledal ta otok, je bil holandski admiral Roggevon leta 1722, kateri je dal otoku ime Oster. Na njem, kot pripovedujejo, ni visokega drevja, pač pa je zemlja rodovitna, podnebje zelo dobro in prebivalci zelo prijazni. Večinoma so črni in tetovirani. Največje čudo, ki so ga našli tam, so velikanski kipi, pred katerimi pada ljudstvo na kolena in jih moli. Kakih 50 let pozneje je prispela nanj neka ekspedicija iz Španije, ki mu je dala ime Sant Paul. V 19. stoletju so pričeli bolj pogosto obiskovati ta otok. Prišli so tudi misijonarji z namenom, da bi širili katoliško vero. Pripovedujejo, da prebivalcev ni preko dva tisoč na celém otoku. Našli so drevo, v katerem je bilo vrezano nekako pismo, ki pa so ga tamkajšnji prebivalci, čim so prestopili v katoliško vero, sežgali. Neka Angležinja, ki je prišla na ta otok, je skušala razrešiti zagonetko ogromnih kipov, pa se ji ni posrečilo. Še danes je tajnost odkod so prišli kiparji, ki so izdelali te nenavadne velikane in jih postavili pod milo nebo. Figure so močne z ogromnimi glavami, ki so dolge do 11 metrov. Kdo je napravil te kipe in kedaj, ne ve nihče, niti samo tamkajšnje prebivalstvo. Nihče ne ve, kam so izginili ljudje, ki so izklesali te figure, pač pa so še danes v pečinah prostori, kjer se vidi, da so bili nekoč neke vrste ateljeji. Ne vemo niti, kaj naj bi predstavljali ti velikani. Razen teh kipov pa so tam tudi čudne, iz lesa izrezane figure, v obliki nenavadnih ptic. Ugotovilo pa se je, da te ptice niso nikoli živele na tem otoku. Največja zagonetka pa je tamkajšnje ljudstvo samo, zakaj nihče še ni mogel ugotoviti, odkod izhaja in kakšen je njegov jezik.

Smrtin kazen za vegetarijance

Vedno več ljudi se izreka za brezmesno hrano, bodisi iz zdravstvenih razlogov, drugi zopet, ker smatrajo ubijanje živali in zavživanje njihovega mesa za kanibalstvo. Kot prvi apostol vegetarijance se smatra splošno Anglež Newton, ki je izdal l. 1811 knjigo o koristih rastlinskega prehranjevanja. Začetki vegetarijskega življenja pa segajo še bolj daleč nazaj. L. 1682 se je namreč v Moskvi ustanovila sekta, katere člani so se nazivali Filipinci. Noben član te sekte ni smel jesti nobenega mesa in piti nobenega alkohola. Živelci so le od zelišč in so se počutili prav dobro. Toda višje oblasti so kmalu zvedele za njih početje in so izdale ukaz, s katerim je bila sekta razpuščena in je bilo vegetarijansko življenje odločno prepovedano. Kdor se je temu ukazu upiral, tega so, kakor pravijo ustna sporočila, kratkoma sežgali, razčetrčili ali pa nabodli na kol kot čarovnika.

Klub jecljavcev.

V Londonu, mestu vseh mogočih klubov, imajo seveda tudi klub jecljavcev, ki ga je ustanovil odvetnik Stanley. Na banketih, ki jih prireja klub od časa do časa, morajo imeti govore vsi člani kluba. Ni se jim treba bati, da bi se jim poslušalci smejali ali jih zasramovali, ker imajo jecljavci za pomanjkanje zgovornosti svojih sotrpinov popolno razumevanje. Odvetnik Stanley pripoveduje, da je jecljal celih 30 let, vendar pa je končno to trpljenje premagal z odločno voljo. Kdor v klubu jecljavcev posluša njegova izvajanja, bo komaj verjel, da je ta spretni govornik kedaj jecljal. Stanley meni, da je jecljanje v vseh primerih ozdravljivo, ker je skoro izključno posledica prirojene plašljivosti ter izvirja jecljanje le redkokdaj od kake organske napake.

Spominiaite se CMD

Sport

Tekmovanje za državno nogometno prvenstvo.

V Ljubljani se je vršila tekma med zagrebškim Gradjanskim in Ilirijo, ki je končala z zmago Gradjanskega 1:0 (1:0). V predtekmi pa so zmagali juniorji Ilirije nad Gradjanskim 1:0 in Ilirijanska rezerva je odpravila rezervo Gradjanskega 2:0 (1:0).

V Splitu sta se srečala Hajduk in Primorje (Ljubljana). Na vročih splitskih tleh so bili Ljubljanci poraženi 5:1 (2:1).

Stanje v I. grupi je po včerajšnjih tekmah naslednje: 1. Gradjanski 6 točk; 2. Concordia 3; 3. Hajduk 2; 4. Primorje 2; 5. Hašk 1 in 6. Ilirija brez točke.

SK Železničar mlad.:ISSK Maribor mlad. 2:1 (1:0).

Na Rapidovem igrišču se je včeraj dopoldne odigrala prvenstvena tekma med mladino SK Železničarja in ISSK Maribora. Zmagali so zaslužno Železničarji v razmerju 2:1. Sodil je g. Bergant.

Ostale nogometne tekme.

Zagreb: Medmestna tekma Zagreb: Monakovo 5:0 (2:0).

Beograd: F. C. Cette:Soko 2:1 (1:0); BSK:Eintracht (Leipzig) 5:2 (2:0); BSK mlad.:Vienna mlad. (Dunaj) 1:1 (1:0).

TENIS.

SK Rapid:Tenisklub Zlatar 7:2.

V Zlataru se je včeraj odigralo 3. kolo državnega prvenstva med mariborskim Rapidom in Tenisklubom. Zmagali so sigurno Mariborčani 7:2. Prihodnje kolo se odigra v nedeljo dne 7. t. m. med Rapidom in SK Celjem v Celju.

KOLESTARSTVO.

Koturaški Savez kraljevine Jugoslavije je na včerajšnji plenarni seji v Ljubljani sklenil razpisati letošnje državno prvenstvo dirko za 12. julija. (Proga: Grosuplje—Krka—Stična—Višnja gora—Grosuplje.) Krožno progo 40 km prevozijo juniorji dvakrat in seniorji štirikrat. Točne razpise bo savezno tajništvo pravočasno razposlalo.

Mariborski zimskosportni podsavez, službeno.

Seja upravnega odbora bo v torek, dne 2. junija ob 20.30 v Aljaževi sobi hotela Orel. Na sporedu zelo važna razprava radi predstoječe glavne skupščine JZSS v Ljubljani v nedeljo, dne 7. t. m. Istočasno se pozivajo člani, da pošljejo radi razgovora k tej seji one svoje delegate, ki so določeni za skupščino v Ljubljani. Odhod delegatov iz Maribora v nedeljo ob 5.30. — Tajnik MZSP.

Mednarodne rokoborbe v Mariboru.

ISSK Maribor priredi tudi letos velike mednarodne rokoborbe na verandi pivovarne Union. Prvi nastop bo v soboto, dne 6. junija ob 20.30. Nastopili bodo znani atleti Belič, Bognar, Kavan, De Petri in drugi.

Zimskosportni Savez bo premeščen v Maribor?

Gorenjski ZSPS, ki leži v centru našega zimskega tujkega prometa, bo predlagal glavni skupščini JZSS, ki se bo vršila v nedeljo, dne 7. t. m. v Ljubljani, da se sedež Saveza prenese v Maribor. Ker je tudi večina klubov, ki so včlanjeni pri JZSS za prenos, je skoraj gotovo, da bomo dobili Savez v Maribor.

SK Železničar:Čakovački SK

V četrtak, dne 4. t. m. gostuje v Mariboru znani Čakovački SK. Odigral bo s SK Železničarjem prijateljsko tekmo.

Vodnosportni odsek ISSK Maribora.

V torek se vrši ob pol 19. uri važen sestanek plavačev in plavačic »Pri zamorcu«.

Svojevrsen letalski rekord.

Znanemu amerškemu letalcu Hawknu se je posrečil nov letalski rekord. V sredo ob 8.16 se je dvignil na letališču Le Bourget pri Parizu, med 9. in 10. uro je zajtrkoval na letališču v Croydonu pri Londonu, ob 13.45 obedoval v Berlinu, ob 18.05 pa zopet večerjal v Le Bourgetu. Aparat je letel 350 km na uro. Letalec je dobil v darilo zlat častni znak za l. 1930, njegov rekord pa je bil registriran pri mednarodnem letalskem udruženju.

V senci jezuita

Zgodovinski roman.

148

Zmajal je z glavo in pomislil:

»To je torej strašni rokovanjač, ki se je stavil po robu kraljevskim armadam! Glejte ga, potrtega in šibkega kakor dete! Tu, da, vidi se, kaj premore dobra ječa.«

Na glas pa je vprašal osorno:

»Kakšno uslugo?«

»Samo to mi povejte... Ali ne vodijo vrata, ki so na levi strani dvorišča, na nekakšen vrt?«

Ječar je pomiril svojega jetnika z nezaupnim pogledom.

»Ne bojte se ničesar!« je vzdiknil ta. »Saj vidite, da sem vkljenjen in ne morem ničesar...«

»To je res... Da, tista vrata vodijo na vrt gospoda velikega profosa!«

»Na vrt gospoda velikega profosa. Povejte mi... oh, povejte mi... ali ne stoji na tem vrtu, na vsaki strani vrat, pa dvojje mladih brestov?«

»Bogme... res je dvojje brestov tam... če sta mlada, pa res ne vem.«

Lantne je čutil, kako mu jemlje mogočno razburjenje vse moči.

»Še nekaj naj vas vprašam vrli mož... samo še nekaj... Ali se ne začenja pri vratih dolg drevored, obrobjen z rožnim grmovjem? ... In, ali ne vodi ta drevored do majhne terase, ki se dviga nad bregom Sene? ...«

»Vse to je čista resnica — a kaj vam je do tega?«

Lantne je zakričal s presunljivim glasom in se zgrudil na tla.

Tu, kar ga je bilo pretreslo, je bilo tako silno, da bi bil moralo potreti tudi manj hladne možgane, nego so bili njegovi.

Ko se mu je vrnila zavest, je bil ječar izginil.

Bil je sam v temi svojega zapora.

Toda niti zavedel se ni tega.

Čudoviti napor, ki ga je delal v tem hipu s svojim spominom, mu je pričal o vsej neizmerni moči človeške misli.

Pozabil je bil na strašno smrt Doletovo.

Zaročenka Aveta je bila prenehala živeti zanj.

Nič več ni vedel, da je aretiran in uklenjen; vedel ni, zakaj...

Edino, kar je še živel zanj na tem svetu, je bilo nezasišano dejstvo:

Spoznal je notranjost dvorca velikega profosa, kakor da je že prebival v njem!

Kaj se je godilo? ... Kaj!

Zakaj so se budili v njem ti spomini?

Lantne se je izkušal sprva prepričati, da je vse to navaden spomin.

»Eh, kaj... nekega dne sem moral priti v to hišo... prekoračil sem dvorišče... prestopil vrata z železno svetiljko... in prehodil ves vrt... Kdaj se je zgodilo to? Zgodilo se je gotovo, ker me je spomnil že sam pogled na dvorišče tolikih podrobnosti... No, no, glavo ne izgubiti. Kaj in ob kakšni priliki sem prišel v dvorec? ... Vrnimo se z leti nazaj... Ne, oh, ne, saj se ne morem spomniti! Nikdar nisem bil v dvorcu... nikdar, oh nikdar... nikdar! ...«

Hotel si je podpreti glavo z rokami; šele zdaj je zapazil, da je uklenjen. Počutil je in siloma zaprl oči. Čeprav je bila kroginkrog njega trda noč, je vendar celo ta tema ovirala njegov napor...

»Nikdar nisem prišel tu noter! Ah, morda mi je pa kdo natanko popisal notranjost tega dvorca... in tisti opis mi je ostal v glavi? Kdo mi je opisal vse to, kar vidim? ... Kdo? Oh, nihče, — nihče! Oh, znoreti mi je, znoreti! ...«

Sopel je težko, čuteč, kako pokajo v njem vsi živci...

»Ako se vračam z leti nazaj... naj grem še tako daleč, da vidim samo Dvor Čudežev... Tam... mi je morda pripovedoval kak rokovanjač, ki je bil aretiran... A ne! Oh, kakšni bliski mi švigajo po možganih! Oh, ali mi je pravil tisti rokovanjač, kar vidim zdaj! Vidim! Vidim! ... Kamnate stopnice, ki vodijo navzgor... tam... široka veža... nato kabinet, kjer dela mlad mož smehljačevega obraza... nato soba, kjer sem... Oh, glej stojim... poleg mlade ženske... pred nama pa sedi nekdo in dela... Kdo je ta nekdo? ... Vidim... slikar je... najino sliko dela... mojo sliko in sli-o moje matere... Tista mlada žena je moja mati!«

Beseda »moja mati!« je izbruhnila na dan v Lantnejevi glavi, hkrati s hripavim vzklikom, ki se je izvil njegovim ustnicam.

In z izbruhom tega spoznanja so se zrušile mahoma vse zapreke, ki jih je bil nakopičil čas v teku let na njegovem spominu.

Ta beseda je spustila zrak in luč v globino njegovega mišljenja. In bolj, ko jo je ponavljal Lantne, bolj so se jasile slike, vstajajoče v njegovi duši. Za slikami... dogodki... za dogodki pozabljene in zdavnaj pokopane besede, znani in omiljeni obrazi — celo življenje se je dramilo na dnu njegovega spomina.

Če ni bilo nič izpremenjenega v dvorčevi uredbi, je mogel zdaj popisati vse njegove najmanjše podrobnosti, od velike sprejemne dvorane do vratarne, od sobe, kjer je stala njegova postelja, majhna postelja v obliki čolna z mušlinastimi zastori, pa do hlevov, kamor je hodil časih gledat konje, in do stražnice, kjer so mu dajali vojaki tipat svoje ogromne haleparte in ga jemali v naročje...

Da, da, o tem ni bilo več dvoma v njegovem duhu! Prebival je v tem dvorcu.

Tu mu je potekla doba prve mladosti.

Tu je bil rojen!

In zdajci se je dvignil pred njim grozni, strašni zaključek:

»On je sin velikega profosa!«

Izprva se je hotel prepričati, da ta zaključek ni po vsem neizogiben. Saj je lahko prebival takrat, ko se je on rodil, kdo drugi v tem dvorcu.

Toda bilo je znano, da biva tod veliki profos ves čas, odkar je prevzel svoj strašni posel, ki ga opravlja s toli hladno in vztrajno okrutostjo.

Prav tako znano je bilo, da je gospod De Monkler veliki profos že dobrih trideset let.

Lantne, prepričan, da je sin velikega profosa, ni mislil niti za hip na to, da ga more to rešiti.

To prepričanje mu je rodilo le novo bolest.

Monklarjeva zagrizenost je bila umorila Doleta.

In na vrhu njegovih misli je plavalo zdaj spoznanje: ti si sin Doletovega morilca!

— — — — —

Nočne ure so tekale.

Mir se je vračal polagoma v dušo mladega moža.

Udarec, ki ga je bil zadal, mu je puščal samo globoko začudenje, in duša mu je trepetala pred to nenadno svetlobo kakor oko, ki ozre mahoma iz teme v preveč močno luč.

Glede Monklarja ni bil storil nikakega sklepa.

Ni se mu zdelo verjetno, da bi se še kdaj videla.

Pripomniti moramo tudi, da Lantne ni vedel, da je ura njegove muke tako bližnja. Menil je, da ga postavi pred sodišče, ne vedoč, da je storil veliki profos drugačen sklep o njem.

Ves tisti del noči je torej minil, ne da bi se bil ustavil le za trenutek ob misli na smrt.

Smrt se mu je prikazovala le kot daljna in še zelo negotova stvar.

Mislil je samo na to, da je našel svojega očeta, kar ga pa nikakor ne radosti, marveč ga navdaja z grozo, ki je ne more premagati.

Takrat pa je zaslišal, da škripljejo zapahi njegove ječe.

Nekdo je prihajal.

Brez dvoma ječar...

A vrata so se odprla... vstopil je Monkler v svoji lastni osebi.

— — — — —

Veliki profos je vstal s svojega naslanjača rekoč: »Trebaje, da grem sam pogledat k temu človeku!« Tistikrat je bila ura štiri zjutraj.

Zavil se je torej v svoj plašč, vzel svetiljko-slepico, šel na dvorišče in se napotil nato proti zaporom.

V pritličju je bila stražnica, kjer je spalo par ječarjev. V tej sobi so se tudi začemale stopnjice, ki so vodile v zapore.

»Pojdite mi odpret jetnikova vrata«, je ukazal Monkler.

Ječar, ki ga je bil nagovoril, je vzel ključce.

»Ali pojde vaša svetlost sama?« je vprašal.

»Da, čemu to vprašanje?«, je dejal veliki profos trdo.

Mož se je ustavil očitno v zadregi. Zakaj bila je v resnici velika predrznost, izpraševati velikega profosa — tudi če je narekovalo vprašanje hvalevredno čustvo.

»Vaša svetlost naj mi oprostí,« je zajecjal.

In nerodno se je obrnil proti stopnjicam.

Monklar je šel za njim in stopal molče navzdol.

Pod stopnjicami je bila nekakšna okrogla klet. Ob zidu te rotunde si videl pet ali šest močnih z železom okovanih vrat, opremljenih z ogromnimi zapahi.

Bila so vrata jetniških celic.

Težak, smradljiv in leden vzduh je ležal v tem prostoru.

Ječar se je obrnil proti enim izmed vrat.

Toda Monkler ga je pridržal za roko.

»Zgoraj si mi zastavil neko vprašanje?« je dejal.

Vprašanje je bilo pač preprosto. On, grof De Monkler, se v nobenem drugem trenutku ne bi bil zmenil zanj...

Toda njegovo duševno stanje je bilo takšno, da so zadobivale najneznatnejše reči ogromen pomen.

»Da, vaša svetlost,« je odgovoril ječar trepetaje.

»Ponovi ga...«

»Če vaša svetlost ukazuje!... Vprašal sem vašo svetlost, ali pojde sama v jetniško celico.«

»Sam!... Kaj hočeš reči s tem?«

»Hotel sem vedeti, ali se vaša svetlost ne bi dala raje spremeniti s par stražniki...«

»Aha!« je vzdiknil Monkler in se nasmehnil. »Bal si se zame. Hvala ti, vrli mož!«

»Vaša svetlost, stvar je namreč...« je izpregovoril ječar srčneje.

»Govori odkrito, ukazujem ti.«

»Tak, dobro, vaša svetlost: jetnik je znorel!«

»Znorel! Beži no!«

»Da, svetlost, znorel je, po vseh pravih! In pravijo, da dobe norci nenavadno moč, mislil sem torej... dejal sem...«

Monklar se je globoko zamislil.

»Kako pa veš, da je ta človek znorel?« je vprašal ječar nekaj časa. »V čem obstoja njegova norost? Ali je klical in žugal?«

»Ne, vaša svetlost...«

»Kaj tedaj? ...«

»Takole je bilo, vaša svetlost. Ko je prišel, ali bolje rečeno, ko so ga pripeljali v dvorec — baš v trenutku, ko se je voz ustavil na dvorišču — je odprl oči, vzdramivši se iz omedlevice, in pogledal okrog sebe. Vojaki, ki so ga obdajali, so videli, da je prebledel, kakor da je dobil po glavi udarec, enak onemu, ki ga je bil pripravil v to stanje.«

»Tak končaj že!«

»Vojaki so ga torej videli prebledeti in so ga slišali, ko je vzdiknil: Blaznim! In gotovo je, da je bil njegov obraz jako čuden, vaša svetlost.«

Monklar je skomiznil z rameni.

»A to še ni vse, vaša svetlost,« je povzel ječar, ki je hotel povedati predstojniku dokaz svojega ostroumja, ki bi lahko povzročil njegovo povišanje.

»Kaj je še takšnega?«

(Nadaljevanje prihodnjega števila)

Pozor! Ne zamudite!

Z nakupom zelenjavnih sadik od Din 5.— do Din 15.— za 100 komadov. Se priporoča Vladimir Bonč, stojnica na Glavnem trgu pri Marlinem kipu in tudi na Teznu, Malistrova 43. 1534

Sprejemem odvetniško uradnico z nekaj pisarniške prakse. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »dežela«. 1611

Učenca in učenko sprejme brivski salon Mrakič, Maribor, Cankarjeva ul. 1. 1585

Opremljeno sobo, čisto, solčno s posebnim vhom, elektr. lučjo, oddam. Magdalenska ul. št. 50. 1575

Veliko klet z električno razsvetljavo in vodovodom takoj oddam. Stolna ul. 5, vprašati pri hišniku. 1598

Soba in črkoslikanje,

vedno najnovejši vzorci na razpolago izvršuje poceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ulica 3 za kavarno »Astoria«. X

Lep lokal, pripraven za pisarno ali obrtnika, se odda s 1. junijem. Uprava hiš Pokoj. zavoda, Maribor, Kralja Petra trg.

Lepo separirano meblirano sobo in 1 kabinet takoj oddam. Ogledati od 10.—11. ure, Gosposka 58 I., desno. 1599

zastopniki se sprejmejo

Razpis!

Dražba sejmskih stojšč v Rušah se vrši na Lepo nedeljo, 7. junija tl. ob 3. uri popoldne na trgu v Rušah. Zakupna doba traja tri leta, razen tega se plača od vsakega sejma posebna stojnina.

Ostinski urad Ruše

Novo!

Novo!

Fr. Maseli Podlimbarki

GOSPODIK FRANJO

Cena broš. knjigi Din 140, v platno vezani Din 172

V knjižarni Tiskovne zadrage, Maribor, Aleksandrova c. 13

Zahtevajte »Večernik«!